

Konsenz o znanstveni terminologiji s področja gledališke pedagogike

Irina Lešnik

Uvod

Gledališka pedagogika je za marsikoga v slovenskem izobraževalnem prostoru nejasen termin, saj označuje mejno področje na preseku gledališke umetnosti in pedagoške znanosti. V zadnjih letih se predvsem po zaslugi mnogih slovenskih kulturnih in izobraževalnih institucij, ki povezujejo gledališče s pedagoškim procesom,¹ poraja potreba, da bi področje gledališke pedagogike bolj jasno opredelili, definirali ključna izhodišča in se posluževali enotne terminologije. Pogosto se namreč izvorno angleške termine s področja gledališke pedagogike zelo različno prevaja, kar ustvarja zmedo tako med znanstveno srenjo kot učitelji praktiki. Gledališka pedagogika zaobjema tri vidike vključevanja gledaliških elementov v izobraževalni proces: gledališko opismenjevanje, gledališko ustvarjanje ter gledališče kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev. Tretji vidik, ki je v okviru našega izobraževalnega sistema najmanj uveljavljen, naprej delimo na učne pristope, metode in tehnike gledališke pedagogike. V pričujočem prispevku bomo na kratko opredelili gledališko pedagogiko, nato pa se bomo posvetili tretjemu stebru, gledališču kot sredstvu za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev, ki je tudi terminološko najmanj dorečen.

1 Pionirski dom, SLOGI – Slovenski gledališki inštitut, Društvo ustvarjalcev Taka tuka, JSKD – Javni sklad za kulturne dejavnosti, Bunker – zavod za organizacijo in izvedbo kulturnih prireditev, Društvo za razvoj gledališča v izobraževanju, KUD Transformator ...

Javni sklad za kulturne dejavnosti JSKD je 18. 9. 2019 imenoval delovno skupino za uskladitev terminologije na področju gledališke dejavnosti² v sestavi predstavnikov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, Zavoda za šolstvo RS, Društva za razvoj gledališča v izobraževanju, Slovenskega gledališkega inštituta ter Društva ustvarjalcev Taka tuka. Opredelitve pojmov, ki jih predstavljam v nadaljevanju prispevka, so rezultat zasedanja omenjene delovne skupine.

Opredelitev gledališke pedagogike

Termin gledališka pedagogika (nem. *theaterpädagogik*) se je v našem prostoru v zadnjih letih uveljavil med pedagoškimi delavci in gledališkimi ustvarjalci, zato kaže poimenovanje ohraniti. Čeprav bi se lahko odločili tudi za prevod dramska pedagogika (hr. *dramska pedagogija*, ang. *Drama Education*), se ta kaže kot manj primeren, saj v slovenskem šolskem prostoru dramo primarno povezujemo z literarno umetnostjo in ne z gledališko.

Gledališka pedagogika zaobjema tri vidike vključevanja gledaliških elementov v izobraževalni proces: gledališko opismenjevanje, gledališko ustvarjanje ter gledališče kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev. Na kratko bomo opredelili prva dva vidika, ki sta znotraj naših vrtcev in šol že prisotna v večji meri, podrobneje pa bomo v naslednjih poglavjih razdelali tretji vidik, ki se pri nas bolj uveljavlja šele v zadnjem času.

Gledališko opismenjevanje

Gledališko opismenjevanje je del širše kulturno-umetnostne vzgoje, h kateri lahko šolsko okolje pomembno prispeva. Na gledališkem področju se to kaže v organizaciji ogleda kakovostnih gledaliških predstav, ki pa mora

- 2 JSKD – Javni sklad za kulturne dejavnosti je imenoval Delovno skupino za uskladitev terminologije s področja gledališke pedagogike v naslednji sestavi:
  - dr. Helena Korošec, višja predavateljica za področje lutkovnega, gledališkega in filmskega izražanja na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani;
  - Jelena Sitar Cvetko, izredna profesorica za področje filmskega, gledališkega in lutkovnega izobraževanja na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem;
  - Irina Lešnik, asistentka za področje filmskega, gledališkega in lutkovnega izobraževanja na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem;
  - mag. Tomaž Lapajne Dekleva, vodja Društva za razvoj gledališča v izobraževanju;
  - mag. Sandra Jenko, teatrologinja in kustosinja pedagoginja na Slovenskem gledališkem inštitutu;
  - Veronika Gaber Korbar, vodja Društva ustvarjalcev Taka tuka;
  - Matjaž Šmalc, producent za gledališko in lutkovno dejavnost, JSKD;
  - Jan Pirnat, strokovni delavec za pripravo kulturnih projektov JSKD.

potekati karseda celostno. To pomeni, da se priprava na ogled začne že v učilnici, z načrtovanimi dejavnostmi, ki otrokom približajo dramske like, motive, teme ... Tako bodo otroci med samo predstavo lažje razbirali posamične gledališke znake na odru in njihovo doživljanje dramskega dogajanja bo bolj kompleksno. Po ogledu predstave naj bi učitelj otrokom dal možnost izražanja lastnih doživetij na mnoge ustvarjalne načine ter tako še poglobil njihovo umetniško doživetje. Cilj gledališkega opismenjevanja je izobraziti avtonomne gledalce, ki bodo tudi po zaključenem obveznem šolanju radi zahajali v gledališče, saj bodo brez težav razumeli »jezik gledališča«; bili bodo torej gledališko opismenjeni.

Gledališko ustvarjanje

Gledališko ustvarjanje z otroki v šolskem okolju je tudi pri nas že kar stalnica, četudi gledališka umetnost v nasprotju z likovno ali glasbeno ne zaseda mesta v obveznem predmetniku osnovne šole. Poteka večinoma v okviru gledaliških krožkov in izbirnega predmeta gledališki klub. Navadno ima gledališko ustvarjanje v šoli za izhodišče vnaprej izbrano besedilo, ki ga učitelj skupaj z učenci postavi na (šolski) oder v sklopu raznih prireditev. Za otroke predstavlja edinstveno izkušnjo javnega nastopanja.

Gledališče kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev

Tabela 13: Gledališka pedagogika obsega tri vidike vključevanja gledaliških elementov v izobraževalni proces.

Gledališko opismenjevanje	Gledališko ustvarjanje	Gledališče kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev
Kulturno-umetnostna vzgoja	Oblikovanje gledališkega dogodka	Učni pristopi, metode in tehnike
Vzgoja gledalca	Javno nastopanje	Drama v izobraževanju, Gledališče v izobraževanju

Če je v prejšnjih dveh točkah gledališka umetnost predstavljala tako izhodišče kot cilj pedagoškega udejstvovanja, so tokrat cilji zastavljeni širše. Gledališče je lahko namreč tudi odlično sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev z različnih predmetnih področij. Učni pristopi, ki vključujejo metode in tehnike gledališke pedagogike, lahko olajšajo obravnavo, poglobljanje in utrjevanje snovi pri vseh predmetih, od umetniških,

družboslovnih pa vse do naravoslovnih. Ker so tovrstni pristopi pri nas manj poznani, jih bomo podrobneje razdelali v nadaljevanju.

Gledališče kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev

Četudi ne moremo trditi, da so metode in tehnike gledališke pedagogike popolna novost v slovenskem izobraževalnem prostoru, so te največkrat omejene na uvodno fazo šolske ure, namenjeno ogrevanju in motiviranju, redko jim pripade osrednje mesto pri obravnavi nove učne snovi. Pogosto se uporabljajo pri pouku tujih jezikov, kjer v skladu s sodobnimi načeli poučevanja tujega jezika učitelji poskušajo ustvariti fiktivne dialoške situacije s pomočjo ene osrednjih metod gledališke pedagogike – metodo igre vlog. Pri slovenščini, ki je znotraj našega šolskega sistema še vedno predmet, najtesneje povezan z gledališčem, je v učnem načrtu (Slovenščina, 2018) za vsako vzgojno-izobraževalno obdobje (v nadaljevanju VIO) posebej predviden razdelek Gledališče, radijska igra in film (v prvem VIO je dodana še risanka), v katerem so med drugimi izpostavljeni izobraževalni cilji s področja gledaliških dejavnosti. Samo v prvem VIO najdemo omembo metode igre vlog, ki je obvezen del katerekoli gledališke dejavnosti, tudi bolj procesno usmerjene, sicer pa učni načrt usmerja h gledališki produkciji in recepciji (prvi in drugi vidik pri opredelitvi gledališke pedagogike).

Tako stanje je odraz zelo postopnega priznavanja tretjega vidika gledališke pedagogike v pedagoški znanstveni srenji, kar se med drugim kaže že v študijskih programih pedagoških fakultet. Z gledališčem nasploh se študentje razrednega pouka povečini seznanijo preko izbirnih predmetov, samo predmetnik Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani predvideva obvezni predmet Ustvarjalni gib in lutka pri pouku, vendar je v primerjavi z likovno in glasbeno umetnostjo gledališče tudi tam precej zapostavljeno. Tako se zainteresirani študentje, učitelji in pedagoški delavci z gledališčem kot sredstvom za poučevanje in učenje lahko seznanijo predvsem skozi neformalna izobraževanja.

Kako je torej strukturiran tretji vidik gledališke pedagogike, ki se poslužuje gledališča kot sredstva za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev? V skladu z obstoječo pedagoško terminologijo smo najbolj konkretno zastavljene dejavnosti, ki jih lahko prenesemo neposredno v učilnico, poimenovali *tehnike gledališke pedagogike*. V Tabeli 14 navajamo nekaj najbolj uveljavljenih tehnik v svetovnem merilu, ki si postopno utirajo pot v slovenski prostor, vendar seznam še zdaleč ni dokončen. Ob njih so pred-

Tabela 14: Učne tehnike, metode in pristopi gledališke pedagogike

Učne tehnike gledališke pedagogike (konkretno zastavljene dejavnosti)	Učne metode gledališke pedagogike (splošni načini dela v razredu)
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vročí stol</i> (Na stol, navadno v sredini polkroga, se posede učenec/učitelj v izbrani vlogi. Ostali imajo možnost zastavljati vprašanja fiktivnemu liku, ki ga upodablja.) • <i>Plašč strokovnjaka</i> (Učenci si nadenejo fiktivni »plašč strokovnjaka«, tako da pridobijo določeno specialistično znanje, ki je navadno rezultat predhodne raziskave. Nato se lahko brez težav prelevijo v arheologe, socialne delavce, inšpektorje za varnost pri delu itn.) • <i>Žive slike</i> (Učenci v skupini z lastnimi telesi oblikujejo položaj, ki predstavlja specifično idejo ali temo in okamnijo v izbranem položaju.) • <i>Počasni posnetek</i> (Učenci izbran prizor zaigrajo v počasnem posnetku, navadno brez besed, samo s pomočjo giba.) • <i>O(b)ris osebe</i> (Ključni fiktivni lik je zastavljen v obliki slikovnega obrisa na večji površini. Učenci s pomočjo učitelja skupaj določijo zunanje in notranje značilnosti lika ter jih zapišejo v obris.) • <i>Namišljeni prostor</i> (Obstoječi prostor je uporabljen tako, da karse da ustrezno predstavlja fiktivni dramski prostor – lahko gre za dejanske predmete, kose pohištva, ki v novi funkciji postanejo del fiktivnega sveta, ali pa si novo predmetnost zgolj zamislimo.) • <i>Skupinska skica</i> (Učenci pod učiteljevim vodstvom skupaj narišejo skico, ki predstavlja fiktivni prostor ali like v drami. Skica nato postane izhodišče za nadaljnje dramske/gledališke dejavnosti.) • <i>Manjkajoči del</i> (Posamičen predmet, besedilo ali del besedila je predstavljen v uvodu v dramsko/gledališko dogajanje. Učenci morajo smiselno strukturirati manjkajoči kontekst, ki navadno vodi v celovito dramo.) • <i>Usodno sporočilo</i> (Pisni vir, navadno v obliki pisma ali kratkega sporočila, ki ga uvede učitelj, povsem spremeni potek drame.) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Igra vlog</i> (Učenci prevzemajo vloge in s tem razmišljajo, čustvovanje in vedenje nekoga drugega.) • <i>Učitelj v vlogi</i> (Velja isto kot zgoraj, samo za učitelja.) • <i>Simulacija</i> (Učenci ohranijo lastno identiteto in namišljeno situacijo odigrajo na način, kot če bi bila realna.) • <i>Vizualizacija</i> (Razvijanje namišljenih realnosti.) • <i>Improvizacija</i> (Sprotno, nepripravljeno delovanje; spontano odzivanje na zunanje in notranje impulze.) • <i>Prezentacija</i> (Fizična predstavitev predhodno zamišljenih realnosti; vključuje občinstvo.) • <i>Delo z besedilom</i> (Dramske/gledališke dejavnosti, ki imajo za izhodišče besedilo.) • <i>Delo s slikovnim gradivom</i> (Dramske/gledališke dejavnosti, ki imajo za izhodišče sliko.) • Raba predmeta v dramskem kontekstu (Dramske/gledališke dejavnosti, pri katerih se poslužujemo izbrane predmetnosti.)
<p>Učni pristopi (celostno zastavljeni okviri poučevanja; specifične kombinacije metod in tehnik gledališke pedagogike v obliki dramske strukture)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Drama v izobraževanju</i> • <i>Gledališče v izobraževanju</i> 	

stavljene tudi *metode gledališke pedagogike*, ki smo jih opredelili širše – kot splošne načine dela v razredu. Večina jih je vsaj terminološko že dodobra uveljavljenih tudi pri nas, saj so v veliki meri identične metodam izkušnjskega učenja, tako npr. metoda igre vlog, simulacije, improvizacije itn. (Kolb, 2015). Najbolj celostni *pristopi gledališke pedagogike*, ki so v slovenskem prostoru precejšnja novost, pa predstavljajo specifično kombinacijo različnih metod in tehnik gledališke pedagogike, zajeto v dramsko strukturo. V skladu z angleško terminologijo ločimo dva pristopa gledališke pedagogike: gledališče v izobraževanju (*Theatre in Education*, tudi *TiE*) in dramo v izobraževanju (*Drama in Education*, tudi *DiE*) (Bolton, 1986; Heathcote, 1967). Pri obeh je v ospredju zvrst procesne drame, ki ne nastaja zaradi občinstva, ampak v njej aktivno sodelujejo vsi prisotni. Glavna razlika med pristopoma je navadno v samih izvajalcih – gledališče v izobraževanju izvajajo za to posebej usposobljeni gledališki ansambli, dramo v izobraževanju pa načrtuje in izvede učitelj.

Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop

Drama v izobraževanju (*Drama in Education*, *DiE*) sodi med uveljavljene učne pristope v anglosaškem svetu (Bolton, 1986; Howell in Heap, 2013; Heathcote, 1967; McGuinn, 2014; O'Neill, 2015; O'Toole, 1992), pri nas pa se v redni pouk vključuje zgolj v fragmentih (igra vlog, simulacija, improvizacija ipd.). V skladu s sodobnimi sociokonstruktivističnimi načeli, ki učnje razlagajo kot aktivni miselni proces in spodbujajo dinamičnost učenja (Kroflič, 1999), ter simbolno dimenzijo dramskega medija (Bolton, 1986), se učni pristop drame v izobraževanju kaže kot primeren pri obravnavi različnih predmetnih vsebin.

O'Toole (1992: 2) dramo v izobraževanju zelo v splošnem definira kot "prevpraševanje elementov dramske forme v skladu s širšim kontekstom in namenom sodelujočih." Howell in Heap (2013: 1) se strinjata, da gre za »širši učni model, ki vključuje različne dramske oblike, katerih bistvo je performativnost.« Najbolj priznано in razširjeno opredelitev, ki vključuje tako gledališki kot pedagoški vidik, pa še vedno pripisujemo pionirki sodobne drame v izobraževanju, Dorothy Heathcote (v O'Neill, 2015: 3), ki pravi: »Dramo v izobraževanju definiram kot karkoli, kar vključuje učenec v aktivni igri vlog, kjer njihovi odnosi, in ne liki sami po sebi, predstavljajo bistveni element; dogajanje izvira iz sedanjega trenutka in ni vnaprej pripravljeno /.../ ter se prilagaja zakonom dramskega medija.« Dramo v izobraževanju torej sproti in v veliki meri spontano ustvarjajo vsi sodelujo-

či, brez namena ustvariti zaključen produkt oz. predstavo za zunanje občinstvo.

Ker predstavitev pred zunanjim občinstvom umanjka, je toliko večji poudarek na notranjem občinstvu; še vedno (se) igramo, vendar izključno zase oz. za vse sodelujoče (Bowell in Heap, 2013). V skladu z navedenim v ospredje stopajo vzgojno-izobraževalni cilji in govorimo ne več samo o posebni dramski obliki, pač pa o celostnem učnem pristopu, s pomočjo katerega lahko na karseda interaktiven način obravnavamo poljubne teme iz učnega načrta. Če za učence dramsko dogajanje poteka na videz spontano, pa učitelj vnaprej jasno načrtuje cilje, ki jih želi s tovrstnim pristopom doseči. Načrtuje pa tudi specifične dejavnosti, pri katerih se poslužuje tehnik in metod gledališke pedagogike. Lahko na primer v uvodu uporabi tehniko imenovano *manjkajoči del* ter vzpostavi širši dramski kontekst, nato se posluži *o(b)risa osebe*, da opredeli ključne dramske like, nakar prevzame vlogo izbranega lika in sede na *vroči stol*, kjer ga učenci sprašujejo po dodatnih informacijah. Ni strogih pravil, kako naj bi drama v izobraževanju potekala, pomembno pa je smiselno stopnjevanje dramske napetosti, ki ga omogoča učinkovito zastavljena dramska struktura. Tega znanja mnogi učitelji v času svojega študija ne dobijo, kar se trudijo spremeniti v uvodu omenjene institucije z organizacijo dodatnih izobraževanj.

Ob aktivnem izražanju vsakega posameznika in čustveni vpletenosti v dramsko dogajanje je za dramo v izobraževanju ključna predvsem njena simbolna dimenzija, ki izhaja iz dualnosti fiktivnega in realnega konteksta drame. V gledališki pedagogiki za tovrstno distanciranje uporabljamo tudi izraz »drama kot metafora« (Bolton, 1986: 42). Janko Kos (2001) v *Literarni teoriji* metaforo opredeli kot »rabo besed v prenesenem pomenu« (prav tam:130), pri čemer do prenosa besednih pomenov prihaja zaradi nekakšne »logične vzporednosti, podobnosti in analogije med pojavi, ki so sicer različni in med sabo brez vzročne zveze« (prav tam: 130). Podobno tudi v dramih v izobraževanju med svetom dramske fikcije in lastno realnostjo obstaja nekakšna analogija, ki jo postopno odkrivamo skozi dramski proces. Tako ustvarimo izkušnjo, s katero »učenci laže razumejo medčloveške odnose, se vživijo v življenje drugih ljudi in uvidijo alternativne možnosti za odzive in dogodke.« (Korošec, 2007: 113). Ob ustvarjanju fiktivnih vlog, sovplivanju fiktivnih in realnih odnosov med sodelujočimi in raziskovanju fiktivnih kontekstov nastane idealen prostor za aktivno oblikovanje stališč, vrednot, perspektiv in mnenj o svetu, ki nas obdaja (Edmiston, 2014). Tako se

drama v izobraževanju kaže kot učinkovit pristop pri obravnavi tudi bolj kompleksnih tem, kot so medkulturnost, ekologija ipd.

Sklepne ugotovitve

Sodobni učenec naj bi bil v pouk vključen kot »dinamična celota med seboj prepletenih elementov, pri čemer sprememba v enem pomeni možnost za spremembe v drugih« (Marentič Požarnik, Šarić in Šteh, 2019: 142). Učinkovito zastavljene učne dejavnosti bi torej težko razdelili na tiste, ki vključujejo »glavo, srce ali roke« oz. »razum ali čustva« (Andresen, 2001). Večina šolskih izzivov je sekundarne narave, saj jih učitelj prilagodi, cenzurira ipd. ter jim s tem odvzame del »življenjske uporabnosti«. Vsebine se obravnava karseda racionalno, brez čustvene vpletenosti, četudi so mnoge raziskave dokazale jasno povezavo med čustvi in pomnjenjem. »Da bi znali osmisliti znanje, moramo najprej čutiti.«, trdita avtorja monografije *Planning Process Drama (Načrtovanje procesne drame)* Bowell in Heap (2013: 2).

Učni pristopi, metode in tehnike gledališke pedagogike so celostno zasnovani, tako da učenci o različnih pojmi, pojavih in zakonitostih ne zgolj poslušajo in govorijo, ampak jih dobesedno utelesijo, izrazijo z mnogimi različnimi gledališkimi izraznimi sredstvi, ki so lahko verbalna ali neverbalna. Na tak način usvojeno snov lažje ponotranjijo, vzpostavijo do nje določen čustveni odnos ter pridobljena spoznanja shranijo v dolgoročni spomin.

Poenotena terminologija na področju gledališke pedagogike, predvsem tretjega vidika, ki obsega vključevanje gledališča v pouk z namenom doseganja vzgojno-izobraževalnih ciljev, je zgolj izhodišče za nadaljnje raziskave primerov dobre prakse pri nas, lažje primerjave s tujino, predvsem pa možnost, da se učni pristopi, metode in tehnike gledališke pedagogike širše uveljavijo v okviru slovenskega izobraževalnega sistema.

Literatura

- Anderson, Michael in Julie Dunn. 2015. *How Drama Activates Learning. Contemporary Research and Practice*. London, New York: Bloomsbury Academic.
- Andresen, Lee. 2001. »In Search of Experiential Education.« V *Te Rito o te Mataraunga: Experiential Learning for the Third Millenium, Vol 2*, uredila Nena in Richard Benton, 189–201. Auckland: James Henare Maori Research Centre, University of Auckland.

- Bolton, Gavin. 1986. *Selected writings on Drama and Education*. New York: Longman Group Limited.
- Bolton, Gavin. 1999. *Acting in Classroom drama. A critical Analysis*. Maine: Calendar Islands Publishers.
- Bolton, Gavin. 2015. »Foreword.« V *Dorothy Heathcote on Education and Drama*, uredila Cecily O'Neill, 1–9. New York: Routledge.
- Bowell, Pamela in Brian S. Heap. 2013. *Planning Process Drama: Enriching Teaching and Learning*. London, New York: Routledge.
- Edmiston, Brian. 2014. *Transforming Teaching and Learning with Active and Dramatic Approaches*. London, New York: Routledge.
- Heathcote, Dorothy. 1967. »Improvisation.« V *Dorothy Heathcote: Collected writings on education and drama*, uredili Liz Johnson in Cecily O'Neill, 44–48. London: Hutchinson.
- Kolb, David. 2015. *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. New Jersey: Pearson Education.
- Korošec, Helena. 2007. »Gledališče – medij za učenje in poučevanje ter otrokov celostni razvoj.« *Sodobna pedagogika*, 58(3): 11–127.
- Kos, Janko. 2001. *Literarna teorija*. Ljubljana: DZS.
- Kroflič, Breda. 1999. *Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Lešnik, Irina. 2017. »Odnos bodočih učiteljev razrednega pouka do gledališke pedagogike.« V *Vidiki internacionalizacije in kakovosti v visokem šolstvu*, uredila Sonja Rutar, Sonja Čotar Konrad, Tina Štemberger in Silva Bratož, 313–325. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- Lukan, Blaž. 1996. *Gledališki pojmovnik*. Šentilj: Založba Aristej d. o. o.
- Marentič Požarnik, Barica, Marjeta Šarić in Barbara Šteh. 2019. *Izkustveno učenje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- McGuinn, Nicholas. 2014. *The English Teacher's Drama Handbook*. New York: Routledge.
- O'Neill, Cecily. 2015. *Dorothy Heathcote on Education and Drama*. New York: Routledge.
- O'Toole, John. 1992. *The Process of Drama: Negotiating Art and Meaning*. London: Routledge.
- Özbek, Gökçen. 2014. »Drama v izobraževanju: ključne konceptualne poteze.« *Sodobna pedagogika*, 65(1): 72–89.

Pavis, Patrice. 1997. *Gledališki slovar*. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega, 124).

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina. 2018. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Wagner, Betty Jane. 1999. *Dorothy Heathcote. Drama as a Learning Medium*. Maine: Calendar Islands Publishers LLC.